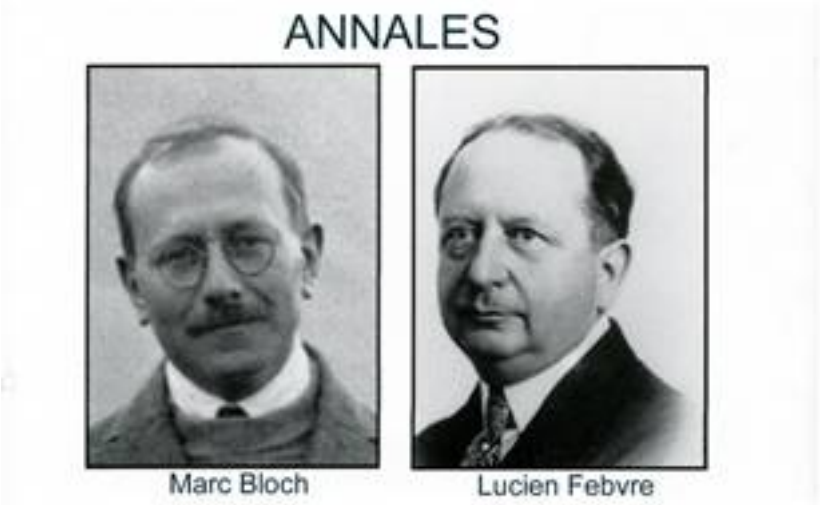
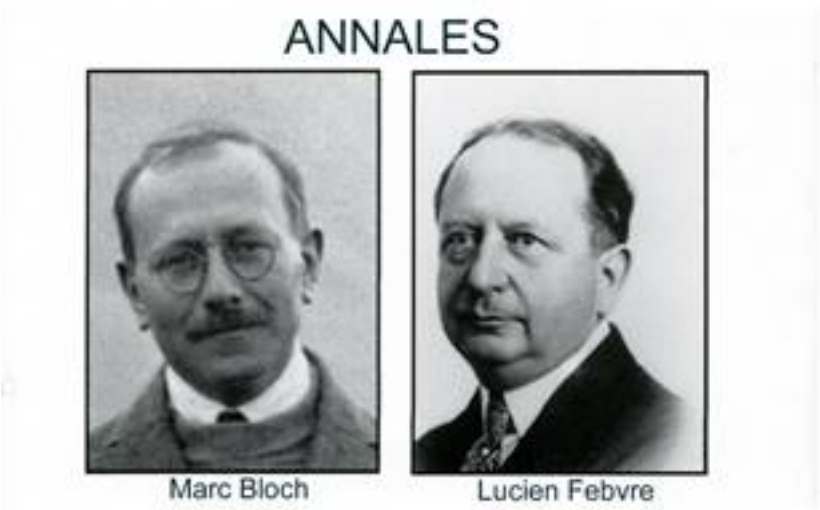
Annales Tarih Okulu

İçeriği Yazan: Ozan ÖRMECİ [1] Zaman: Cum, 06/08/2010 - 22:12
Yazar: Ozan ÖMERCİ

Annales tarih okulu ismini 1946'dan itibaren yayınlanmaya başlayan "Annales: Economies, Societes, Civilisations" dergisinden alır. Aslında Annales okulunun öncüsü kabul edilebilecek "Annales d'Histoire Economique et Sociale" dergisi ilk olarak 1929 yılında Marc Bloch ve Lucien Febvre tarafından yayınlanmaya başlamıştır. Ancak Annales okulunun esas şeklini alması İkinci Dünya Savaşı sonrası çıkardıkları yeni dergi ve Fernand Braudel'in harekete katılmasıyla olmuştur. Derginin çıkmasıyla beraber 1947 yılından itibaren Ecole des Hautes Etudes on Sciences Sociales çevresinde kümelenen Annales tarihçileri yaptıkları yenilikçi yayınlar ve kullandıkları özgün metotlarla Histoire Sorbonniste'i sarsmış ve hatta yıkmıştır. Annales okulunun en çok ön plana çıkan isimleri Marc Bloch, Lucien Febvre, Fernand Braudel, Emmanuel Le Roy

Bu sitedeki içeriklerin izinsiz alınması, kopyalanması, başka bir imza ile izinsiz ve "kaynak gösterilmeden" yayınlanması kesinlikle yasaktır. Tam bağlantıyı (link) ve yazar / çizer adını kaynak göstermek şartıyla, alıntı

Ladurie, Jacques Le Goff ve Georges Duby'dir. Disiplinlerarası etkileşim ve paylaşıma verdiği önem ve tarih bilimine sosyal bilim öğeleri katması bakımından tarih disiplinine büyük katkıda bulunmuş, ülkemizde de Ömer Lütfi Barkan, Halil İnalcık gibi önemli temsilcileri bulunan Annales tarih okuluna kısaca bir göz atalım.

Annales okulunun en önemli özelliği Fransız Aydınlanması'na kadar egemen olmuş tarihi bireysel ve özel olaylarla açıklama tekniğini tamamen yıkmak ve yapısal bir düzleme oturtmaktır. Marksizm'den fazlasıyla etkilenmelerine rağmen Bloch ve Febrve çalışmalarında tarihi yalnızca felsefi ya da ekonomik determinist bir perspektiften değil demografik (nüfus bilimi), coğrafya ve iklime dayalı, dilbilimsel, kültürel ve antropolojik bir çok yönden ele alarak bütünsel bir tarih anlayışı ortaya koymaya çalışmışlardır. Bloch ve Febrve'in çalışmalarını daha ileri götüren Fernand Braudel, "toplumsal olguların algılanmasının bütünüyle yeni bir yolunu" aramış ve tekil özne ve olguyu toplumsal açıklamada merkezi öğe olmaktan çıkarmıştır (Clark, sayfa 238). Braudel'e göre tarihsel olaylar ve dönüşümler bir arada toplanmış farklı bir çok yapısal koşulun gücüyle meydana gelmekte ve aktörler ile olaylar ancak bu koşullar içerisinde anlam kazanabilmektedir. Braudel, Annales'ci bir bakış açısıyla tarihi şu sözlerle tanımlamıştır; "Tıpkı satrançta binlerce hamle kombinasyonu olması gibi, her zaman değişen, yine de her zaman aynı olan, monoton bir oyun" (Clark, sayfa 239). Histoire Sorbonniste'in kısır pozitivizmini yıkmak için yola çıkan Bloch ve Febvre Strasbourg Üniversitesi çatısı altında yaptıkları ilk çalışmalarda tarihsel figürleri bağımsız bireyler olarak almak yerine, onları çağdan çağa değişen mantalitelerin uzantısı olarak incelemişlerdir. Bu doğrultuda Lucien Febvre'in Martin Luther ve Rabelais üzerine yaptığı çalışmalar (mesela The Problem of Unbelief in the Sixteenth Century) önemlidir. Marc Bloch'un 1939 yılında yayımlanan "Feudal Society" isimli eseri feodal dönemin ekonomik, siyasi, teknolojik ve psikolojik özelliklerini birbirine bağlayan ilk kapsamlı Annales kitabıdır.

İkinci Dünya Savaşı sonrası Braudel'in ipleri eline almasıyla felsefe, demografi, ekonomi, antropoloji, dilbilim, sosyal psikoloji ve sosyoloji gibi birçok bilimden ilham alan Annales'ciler önce Fransa'da daha sonra da tüm dünyada yeni tarih anlayışlarıyla popüler olmuşlardır. Bu dönemde Braudel ünlü eseri The Mediterranean'ı, Larurie de bir diğer Annales başyapıtı olan Languedoc'u yayınlamıştır. Bu dönemde Braudel etkisiyle ortaya çıkan bir diğer eğilim ise tarihi anlamlı bir bütün oluşturacak çoklu sosyal zamanlar olarak ele almaktır. İlk olarak klasik tarihin ele aldığı kısa zamana dayalı

Bu sitedeki içeriklerin izinsiz alınması, kopyalanması, başka bir imza ile izinsiz ve "kaynak gösterilmeden" yayınlanması kesinlikle yasaktır. Tam bağlantıyı (link) ve yazar / çizer adını kaynak göstermek şartıyla, alıntı

olaylar ve kişiler vardır (l'histoire èvènementielle). Geleneksel tarih anlatımı bu gibi kısa süreli olay ve kişiler üzerinde yoğunlaşmaktadır ve bu nedenle makro çerçeveyi görmeyi engellemektedir. İkinci olarak Braudel'in "konjonktürler zamanı" adını verdiği ara (intermediate) tarih bölümleri vardır (l'histoire conjoncturelle). Ekonomik, siyasal, demografik, beşeri gelişmelerin ve değişmelerin ele alındığı bu ara dönemler de tarihi anlamak için yetersizdir. Braudel'in esas üzerinde durduğu "l'histoire structurelle" ya da "la longue durée" ise tarihçiye yüzyılları aşan ve toplumsal değişimleri anlamak için durağan bir perspektif sunan biyolojik, coğrafi, fiziksel ve iklimsel yapısal faktörlerdir. Bu üçüncü yöntemden hareketle Braudel Akdeniz medeniyetini değişen iklim ve bitki örtüsü, 2. Philip döneminde yaşanan demografik, sosyoekonomik ve ticari değişimlerle açıklar. Tarihi olaylarla açıklamanın ne derece yetersiz olacağını ve yapısalcılığın önemini Braudel Brezilya'da gördüğü ateş böceklerinden etkilenerek şu sözlerle açıklamıştır; "Gerçek bir aydınlıkla geceyi aydınlatmaksızın soluk ışıkları parladı, söndü, yeniden parladı onların. olaylar da böyledir; parlaklıklarının arkasında karanlığı barındırırlar" (Clark, sayfa 244). Diğer insanların aksine sosyal bilimcilerin ve özellikle tarihçilerin günlük olup bitenlerin ötesini düşünmeleri gerektiğine inanan Braudel, gerçek tarihin işte bu çok farklı alanlarda ortaya çıkan tarihsel yapısal koşullarda yazılı olduğuna inanır. Tarihi "küçük ölçekli tesadüfler anlatısı" olmaktan çıkaracak olan yapısalcı tarihçilerdir. Tarihin aktörleri kişiler değil işte bu binlerce yıllık birikimin sonucu oluşan çeşitli koşullardır. Braudel'in düşüncesinde bu üçlü tarih klasifikasyonu hiyerarşiktir ve olaylardan yani en az önemli, en değersiz olanlardan en değerli olan la longue durée'ye doğru bir sıralama yapılmıştır. Braudel tarihte bireyin önemsizliğini şöyle ifade eder; "... bireyi düşünürken, her zaman onun çok az payı olduğu bir kadere tutsak olmuş olarak, uzun dönemli tarihin sonsuz perspektiflerinin önündeki ve arkasındaki uzaklıkta yayılmış olduğu bir manzarayla kaynaşmış olarak düşünmeye meyilliyim. Benim açımdan tarihsel analizde, doğru ya da yanlış, uzun dönem her zaman nihayette kazanır" (Clark, sayfa 246).

Annales tarihçilerin hayran olunacak en önemli özelliklerinden birisi tarihi derinleştirmek ve canlandırmak adına eklektisizme kapıyı açmaları, türdeş disiplinlerden yararlanmalarıdır. Mesela Emmanuel Le Roy Ladurie, Bloch ve Febvre'den aldığı mirasla Braudel'in pek önem vermediği dilbilim konusunda önemli açılımlar yapmıştır. Bu nedenle Braudel sonrası Annales okulu çalışmalarında Saussure'cü dilbilimci yaklaşımın daha ön plana çıktığı söylenebilir. Sonuç olarak Annales okulu post-yapısalcıların daha sonra tamamen yıkacakları klasik tarih söylemini sarsmış ve öznenin ortadan kaldırılmasını entellektüel bir amaç haline getirecek olan Foucault, Althusser, Lacan gibi düşünürleri fazlasıyla etkilemiştir.

Bu sitedeki içeriklerin izinsiz alınması, kopyalanması, başka bir imza ile izinsiz ve "kaynak gösterilmeden" yayınlanması kesinlikle yasaktır. Tam bağlantıyı (link) ve yazar / çizer adını kaynak göstermek şartıyla, alıntı

iletisim@PolitikaDergisi.com [2]

KAYNAKÇA

- Skinner, Quentin, *Çağdaş Temel Kuramlar* kitabından Stuart Clark'ın "Annales Tarih Okulu" makalesi, sayfa 236-261, 1991, Vadi Yayınları

- Wikipedia.org [3], *http://www.wikipedia.org/* [4]

- Annales [5], *http://www.persee.fr/listıssues.do?key=ahess* [6]

Yorumlar

Annales ve İbn Haldun

İçeriği Yazan: Halil DAĞ(Doğrulanmamış) Zaman: Cts, 28/07/2012 - 17:03

Annales okulunun mazisi hakkında henüz bir malumatım yok, yeni yeni eski kaynaklara ulaşıyorum (Henüz Wallerstein ile idare ediyorum). Ancak ekol ile ilgili tanımlamalarda kültür, coğrafya gibi kavramlar hep öne çıkarılmasına karşın bu kavramları sosyal incelemelere ilk defa adam akıllı dahil eden bir isimden hiç bahsedilmemektedir.

Ekolün ilk isimlerini okumadığım için onların bahsedeceğim kişiden etkilenip etkilenmediklerini bilmiyorum. Ama etkilendiklerini düşünüyorum, batıda bir çok büyük düşünürün ondan etkilendiği açık. Bahsettiğim düşünür batının bizden çok daha önce tercümelerini yapıp üzerine bir çok çalışma yaptığı Yemen asıllı Tunuslu siyasetçi devlet adamı kadı ve bilgin İbn Haldun. Sizlerin de bu konuyla ilgili hiç bir şeyden bahsetmeyişiniz, en azından "Annalescilerin düşünceleri İbn Haldun'un bazı fikirlerini anımsatıyor" dememeniz ilgili kişiye yabancı olduğunuzu gösteriyor.

Oysa ki Marks'ın açıkça etkilendiği ortada. Darwin'in seleksiyon kavramı neredeyse tamamen O'na ait. Evrim görüşü de önemli ölçüde var onda. Yakın dönemin Laffer eğrisi ona ait hatta Haldun Laffer eğrisi diye anılıyor artık.

Haldun, tarihin babası olarak kabul ediliyor artık ve insan ve toplum yaşamında coğrafyayı ilk ve en yüksek sesle öne çıkaran odur. Hatta Yves Lacoste'un Coğrafya Savaşmaktır isimli jeopolitik kitabını okurken Haldun'u okuduğunuzu sanırsınız.

Kültür ögesine gelince; Haldun, tarihi umran diye bir bilime dönüştürmeye çalıştığı kavramın içine yerleştirmeye çalışmıştır. Umran da bizim bildiğimiz medeniyettir (Medeniyet tarihçisi görüşleriyle bu anlamda Haldun'un devamı kabul edilir, bizde de Mecelle'nin yazarı A. Cevdet Paşa). Din, kültür, soy sop gibi asabiye unsurları üzerinden teorilerini geliştirmiştir. Zaten onun asabiye teorisi henüz aşılmaz bir büyüklüğe sahiptir.

Bu sitedeki içeriklerin izinsiz alınması, kopyalanması, başka bir imza ile izinsiz ve "kaynak gösterilmeden" yayınlanması kesinlikle yasaktır. Tam bağlantıyı (link) ve yazar / çizer adını kaynak göstermek şartıyla, alıntı

Bu kadar uzun hikayeyi yazmamın sebebi, Annalesciler hakkında benden çok çok daha ileride olduğunuzu düşünmemdir. Bu sebeple bu okulun düşünsel kökleriyle Haldun arasındaki bağı sorgulamak sizin için daha kolaydır, hem de bu alanda şimdiye kadar -varsa eğer- kurulmamış bir geleneksel devamlılık bağını kurmuş olacaksınız.

İyi çalışmalar

- Bilim/Kuramsal [7]

Kaynak URL (*28/03/2024 - 10:50* tarihinde yazdırıldı):
https://www.politikadergisi.com/makale/annales-tarih-okulu

Bağlantılar:
[1] https://www.politikadergisi.com/pd-uye/ozan-ormeci
[2] mailto:iletisim@PolitikaDergisi.com
[3] http://www.politikadergisi.com/sites/all/modules/fckeditor/fckeditor/editor/dialog/Wikipedia.org
[4] http://www.wikipedia.org/
[5] http://www.politikadergisi.com/sites/all/modules/fckeditor/fckeditor/editor/dialog/Annales
[6] http://www.persee.fr/list%C4%B1ssues.do?key=ahess
[7] https://www.politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/bilimkuramsal

Bu sitedeki içeriklerin izinsiz alınması, kopyalanması, başka bir imza ile izinsiz ve "kaynak gösterilmeden" yayınlanması kesinlikle yasaktır. Tam bağlantıyı (link) ve yazar / çizer adını kaynak göstermek şartıyla, alıntı